

**Огійчук М. Ф.**

к.е.н., професор

**Перегула А. В.**

студентка 4 курсу напряму підготовки «Облік і аудит»,  
Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

## **ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ КАЛЬКУЛЯЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ОСНОВНОГО СТАДА ВРХ**

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визнає історичну (фактичну) собівартість одним із основних принципів бухгалтерського обліку і фінансової звітності. Законом наголошується, що пріоритетною є оцінка активів підприємства, виходячи з витрат на її виробництво та придбання. [2, 1001]

Собівартість окремих видів сільськогосподарської продукції визначається в процесі калькуляції на підставі витрат, віднесених на відповідний вид тварин.

Відповідно до вимог П(С)БО 30 «Біологічні активи» одержана продукція від галузі тваринництва оцінюється за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу [1], проте калькуляція собівартості окремих видів одержаної сільськогосподарської продукції для цілей фінансового обліку навіть за цих вимог не втратила свою актуальність. Калькуляція необхідна для власника підприємства, оскільки він повинен знати скільки коштує виробництво і збут одинці продукції для встановлення такої ціни на продукцію, щоб вона повністю покривала витрати на її виробництво і збут. Звітна калькуляція дає можливість перевірити виконання бюджетів прямих матеріальних витрат, витрат на оплату праці, бюджету собівартості продукції, робіт і послуг та виявити відхилення фактичних витрат від бюджетних.

Методика визначення та оприбуткування одержаної продукції основного стада великої рогатої худоби, а також калькуляція собівартості основної продукції і додаткових біологічних активів, отриманих від корів, мають ряд недоліків, а тому не сприяють правильному розрахунку економічної ефективності даного виробництва.

Діюча система обліку не відображає усіх видів продукції, які нам дає основне стадо ВРХ. Це стосується приросту живої маси корів. Справа в тому, що згідно з проведеними дослідженнями вчених корови від моменту переводу їх в основне стадо до вибракування внаслідок втрати продуктивності збільшують свою вагу до 100 кг і більше, а бугаї-плідники – майже у 1,5-2 рази, але ці факти не підлягають обліку. У зв'язку з цим доцільно визначати приріст живої маси корів при їх вибракуванні та оприбутковувати його за справедливою вартістю, визначеною постійно діючою комісією, створеною на підприємстві.

Потребує також уточнення і сама оцінка приплоду, отриманого від корів. Недоліком діючої методики оцінки 1 гол. приплоду є ігнорування його маси, яка залежить від породи тварин. За діючими Методичними рекомендаціями в усіх сільськогосподарських підприємствах одна голова приплоду корів незалежно від її

ваги оцінюється за вартістю 60 кормо-днів утримання дорослої худоби. Таке положення є мало вмотивованим, що призводить не тільки до неправильного розподілу витрат між основною у супутніми видами продукції основного стада, й до неправильного визначення оцінки одного центнера живої маси молодняка тварин і тварин на відгодівлі, а також послаблення контролю за витратами виробництва. Особливо це стосується використання фонду заробітної плати, тому що в практиці є випадки, коли при народженні теляти його вагу занижують, щоб в наступному нарахувати заробітну плату телятницям за нібито одержаний приріст живої маси.

Також майже всі підприємства при одержанні гною від тварин оцінюють його за досить низькими цінами, які не відповідають реальній його вартості. Доцільно гній оцінювати, взявши за основу вартість тих мінеральних добрив, які заміщують гній і мають найбільше застосування у даній зоні. Така необхідність постає виходячи з припущення, що підприємства можуть маніпулювати своїми доходами. Знижуючи вартість гною, підприємство занижує свої доходи, а отже, зменшує суму податків, які надходять у бюджет державі.

Отже, для удосконалення калькуляції продукції основного стада ВРХ пропонуємо:

- оприбутковувати окремо молоко від корів основного стада та корів-первісток, оскільки корови-первістки до трьох місяців відносяться до поточних біологічних активів тваринництва з непередбаченою продуктивністю;

- оприбутковувати окремо приплід від корів-первісток та корів основного стада. Така необхідність виникає через те, що витрати на їх утримання ще не відносять на основне стадо корів;

- оприбутковувати приріст живої маси корів у момент їх вибракування;
- оцінювати приплід з урахуванням його живої маси.

Доцільно також оприбуткувати гній від великої рогатої худоби в оцінці з урахуванням вмісту в ньому діючої речовини мінеральних добрив.

Застосування цих пропозицій дає можливість обґрунтовано розраховувати собівартість продукції тієї технологічної групи тварин, до якої дійсно належить продукція, що відображає реальний стан виробництва продукції скотарства.

#### Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»: наказ Міністерства України від 18.11. 1995р. № 790 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05>.

2. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами / М.Ф. Огійчук, М. І. Беленкова, Л.О. Сколотій та ін. // підручник: за ред.. М.Ф. Огійчука – 7-ме вид., перероб. і допов. – К: Алерта. – 2016. – С.1040.

3. Огійчук М.Ф. Бухгалтерський облік у сільському господарстві в первинних документах і проводках / за ред. М.Ф. Огійчука та В.М. Пархоменка – Х: Фактор. – 2008. – С.464.